

Türkiye Güllerinin (*Rosa L.*) Yöresel Adları ve Yetiştikleri Yörelere

Mustafa KORKMAZ*¹, Hasan ÖZÇELİK²

¹Erzincan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, 24100, Erzincan

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, 32200, Isparta

(Alınış Tarihi: 10.11.2014, Kabul Tarihi: 25.01.2015)

Anahtar Kelimeler

Gül
Rosa
Yöresel ad
Biyoeçeşitlilik
Türkiye.

Özet: Güller, 0-3000 m aralığındaki rakımlarda, genellikle kireçtaşı ve volkanik arazilerde, drenajı iyi ve gevşek yapılı topraklarda yayılış göstermektedir. Türkiye'nin hemen her yöresinde güller yetişmekte veya yetiştirilmektedir. Güllerden gıda, ilaç ve peyzaj sektörleri başta olmak üzere birçok alanda faydalanılmaktadır. Buna karşın, insanların bu bitkilere olan ilgisi giderek azalmakta ve şehirleşme baskısı ile birlikte güllerin genetik çeşitliliği zaman geçtikçe tehlike altına girmektedir. Bunun yanında, güllerin yöresel adları ve faydalanma şekilleri de her geçen gün unutulmaktadır. Bu çalışmada Türkiye'de yetişen Gül taksonlarının yöresel adları ve yetiştikleri yörelere belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma materyalinin önemli bir kısmını 2006-2009 yılları arasında TÜBİTAK projesi kapsamında Türkiye genelinden toplanan herbaryum örnekleri oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda Türkiye'de yetişen güllerden toplam 35 taksona ait 184 kayıt verilmiştir. Güller için toplam 37 farklı ismin kullanıldığı, bu bitkilerin halk arasında çoğunlukla "Kuşburnu" ve "Şilan" adlarıyla bilindiği belirlenmiştir. Çalışma kapsamında *R. canina* türü 11 farklı ilden, *R. damascena* var. *trigintipetala* 10 ilden ve *R. foetida* 8 ilden toplanmıştır. Türkiye'de, bu cins içinde en geniş yayılışa sahip olan türün *R. canina* olduğu ve Gölleler Yöresi'nde ekonomik amaçla yetiştirilen *R. damascena*'nın, İç Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu'da da yayılış gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca, doğal güllerden olan *R. dumalis*, *R. foetida* ve *R. hemisphaerica* türleri ekonomik amaçlı olarak yetiştirilmektedir. Bu cinse ait en çok taksonun sırası ile Isparta, Erzincan, Antalya, Artvin, Konya, Gümüşhane ve Van illerinde yetiştigi belirlenmiştir.

Local Names and Localities of Roses (*Rosa L.*) in Turkey

Keywords

Rose
Rosa
Local name
Biodiversity
Turkey.

Abstract: Roses ditribute in 0-3000 m altitude, and limestone and volcanic terrains with good drainage and loose soils. Roses are grown in almost every region of Turkey. They are used in many ways, especially in food, medicine and ornaments. However, the decrease at interest of the people towards the roses and the urbanization threatened their genetic diversity seriously. Besides, the local names and forms of utilization of roses being forgotten every passing day. In this study, it was aimed to determine the local names and growing regions of Roses grown in Turkey. The majority of the study materials included herbarium samples collected throughout Turkey within the scope of a TÜBİTAK project between 2006 and 2009. It was given as the study result that a total of 184 records from 35 rose taxa have been grown in Turkey. It was determined that totally 37 different names were used for the roses and the most commonly used names were Kuşburnu and Şilan. Samples of *R. canina* were collected from 11 provinces, *R. damascena* var. *trigintipetala* from 10 provinces, and *R. foetida* from eight provinces. It was found that *R. canina* had a wide geographic distribution from east to west, *R. damascena* which is grown economically in Gölleler region also has distribution in Central Anatolia and Northeast Anatolia, and *R. dumalis*, *R. foetida* and *R. hemisphaerica* species from natural roses have economic importance. In addition, it was determined that rose taxa have grown much in Isparta, Erzincan, Antalya, Artvin, Konya, Gümüşhane, and Van provinces, respectively.

* İlgili yazar: korkmazmustafa67@yahoo.com.tr

1. Giriş

Çiçeklerin kraliçesi olarak kabul edilen güller; gösterişli ve hoş kokulu çiçekleri yanında süs bitkileri, kozmetik ve parfümeri, gıda ve tıp sektörlerindeki yaygın kullanımları ile dünyadaki en önemli bitkilerdendir. İnsanlık tarihi kadar uzun bir geçmişe sahip olan güller, güzel kokuları ve görünüm güzelliğiyle insanlar tarafından eski çağlardan beri yetiştirilmiş ve değişik amaçlarla kullanılmıştır. Güllerden tıbbi amaçlı olarak en az 5000 yıldır faydalanıldığı bilinmektedir (Özçelik vd., 2011a). *Rosa L.* (Gül), Rosaceae (Gülgiller) familyası içinde sınıflandırılan hoş kokulu ve güzel görünümlü türlere sahip bir cinstir. Dünya’da yaklaşık 200 gül türünün bulunduğu tahmin edilmektedir. Anavatanının Kuzey Yarımküre olduğu bilinen (Kazaz vd., 2013) güller; Orta ve Batı Asya, Avrupa, Kafkasya, Ortadoğu, Kuzeybatı Afrika, ve Kuzey Amerika’da doğal yayılış gösterirler (Aghamirov and Farzaliev, 2005; Nilsson, 1972). Türkiye ve Doğu Ege Adaları Florası’da (Nilsson, 1972) bu cins 24 türle temsil edilmektedir. Güner (2012), Türkiye’de 31 doğal ve kültür gül türünün kaydını vermektedir. Baytop (2001) Türkiye’deki bahçe güllerinin tür sayısının 8’i doğal olmak üzere 24 olduğunu belirtmektedir. Yapılan son çalışmalara göre, Türkiye’de *Rosa* cinsi 2 alt cinse bağlı 13 seksiyon içerisinde değerlendirilmekte ve bu seksiyonlar içinde toplam 42 türle temsil edilmektedir (Özçelik, 2010). Ancak toplam tür sayısının 60 civarında olabileceği tahmin edilmektedir (Özçelik vd., 2009; Özçelik ve Orhan, 2014). Mevcut çalışmalarda, bu cins içinde Türkiye’ye endemik takson sayısının ise iki olduğu bildirilmektedir. Kültür ve hibrit bahçe gülleri hakkında ise daha az bilgi mevcuttur.

Günümüzde, doğal türlerin dışında yaklaşık 45000 gül çeşidi (kültivarı) ve melezleri bulunmaktadır. Bu çeşitler genellikle ticari marka isimleri ile adlandırılmakta ve çok az bir kısmı ülkemizde bilinmekte ve kullanılmaktadır (Özçelik ve Orhan, 2014). Güller gösterişli, farklı renklerdeki estetik ve hoş kokulu çiçekleri nedeniyle tercih edilen bitkilerdir. Çok farklı renklerde çiçeklere sahip olabilen bu bitkiler çoğunlukla yaz ve sonbahar aylarında çiçeklenmektedir. Doğal güllerin çiçekleri genellikle yalınkatken, melez çeşitler ve bahçe gülleri katmerli yapıdadır. Güllerin yer örtücü, sarılıcı ve tırmanıcı çalı ve ağaçsı formları bulunmaktadır. Türk halkı yüzyıllardır bazı türlerin meyvelerini marmelat, gül şurubu, gül pekmezi ve çay yapımında, çiçeklerini ise gül suyu, reçel, gül sirkesi vb. yapımında kullanmışlardır (Özçelik ve Orhan, 2014). Özçelik vd. (2011a) tarafından yapılan ve gülün psikoloji ve nöroloji hastalarına etkilerinin araştırıldığı bu çalışmada, hastalar üzerinde stresin neden olduğu baş ağrısının gül kokusu yardımıyla azaldığı, gül kokusunun kişilerde rahatlatıcı etkiler yaptığı, uyku

bozukluklarını düzenlediği, kişilerin yaşantılarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Osmanlı döneminde de nöroloji ve psikoloji hastalarının gül bahçelerinde musiki dinletilerek tedavi edildiği bildirilmektedir (Özçelik vd., 2011a).

Gülcülüğün temeli *R. damascena* ile *R. odorata* türlerine dayanmaktadır. *R. damascena*, yağ gülcülüğünün; *R. odorata* ise bahçe gülü, kesme gül ve peyzaj amaçlı güllerin ana kaynağıdır (Özçelik ve Orhan, 2014). Türkiye’de, sadece Göller Yöresi’nde yağ gülcülüğü yapılmaktadır. *R. foetida*, *R. sempervirens*, *R. phoenicia*, *R. arvensis*, *R. canina*, *R. dumalis* ve *R. gallica* gibi bazı doğal türlerin park, bahçe, ev önleri, çitler, petrol istasyonları ve mezarlıklar gibi yerlerde yetiştirildiği belirtilmektedir. Güllerin üretiminde en başarılı yöntemin kök sürgünlerinden (rizomlarından) üretim olduğu ve bu yöntemde başarı oranının yaklaşık % 90 olduğu bildirilmektedir (Özçelik ve Orhan, 2014).

Rosa, bilimsel teşhisi oldukça problemlen olan cinslerden birisidir. Bu problemlerin nedenleri türler arasında görülen hibritleşme sıklığı, mutasyonlar ve polimorfizmdir. Çalışma sırasında Türkiye’den toplanmış pek çok kaydın ve herbaryum örneğinin yanlış adlandırıldığı ve çoğunun *R. canina* olarak teşhis edildiği belirlenmiştir.

Türkiye’de güllerinin en önemli çeşitlilik merkezlerinin Dedegül, Kaçkar, Sultan dağları, Tosya, Ilgaz Dağları geçidi, Zigana ve Böğrüdelik geçitleri olduğu bilinmektedir (Özçelik vd., 2012). Ülkemizde halk arasında *R. gallica* türü “Gül çiçeği” ve “Gül kurusu”, *R. alba* “Beyaz gül” ve “Sakız gülü”, *R. banksiae* “Menekşe gülü”, *R. centifolia* “Van gülü”, *R. damascena* “Kırmızı gül” ve “Şam gülü”; *R. gallica* “Frenk gülü”; *R. moschata* ise “Misk gülü” adlarıyla bilinmektedir (Baytop, 1999). Türkiye’de, güllerin farklı özelliklerinin ortaya konulması amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları; Van ve civarında geleneksel bahçelerde yetiştirilen güllerin genel ve yerel adları (Alp, 2007); Doğu Karadeniz bölgesinde yetişen doğal gül taksonlarının biyosistemik özellikleri (Anşin vd., 1987); Kuşburnu meyvelerindeki C vitamini miktarına farklı rakımların etkileri (Çelik vd., 2006); Yağ gülünün (*R. damascena*) özellikleri ve üretimi (Başer vd., 1990); Isparta yağ gülünün nörolojik ve psikiyatrik hastalıklara etkileri (Özçelik vd., 2011a); Aktarlarda satılan *R. canina* meyvelerinin tıbbi ve aromatik amaçlı kullanımları (Korkmaz ve Karakurt, 2014); Isparta gülcülüğünde kullanılacak yeni çeşit alternatifleri (Özçelik vd., 2011b); *R. damascena* ve *R. canina* meyvelerinin kimyasal içerikleri (Kazaz vd., 2009); Baston güllerinin peyzaj mimarlığı çalışmalarında kullanımları (Kazaz vd., 2013); Erzincan çevresinde doğal yayılış gösteren gül

taksonlarının belirlenmesi (Korkmaz vd., 2013); Türkiye güllerinin habitat, ekolojik, coğrafi özellikleri (Özçelik vd., 2013); Türkiye güllerinin ekonomik amaçlı sınıflandırılması, morfolojik, ekolojik, fizyolojik özellikleri ve bazı geleneksel faydalanma yöntemleri (Özçelik ve Orhan, 2014) olarak belirtilebilir. Günümüze kadar Türkiye’de yayılış gösteren güllerinin yöresel adlarının belirlendiği herhangi bir literatür bilgisine erişilememiş olması, bizleri bu çalışmayı yapmaya sevk etmiştir.

2. Materyal ve Metot

Bu çalışmanın materyalini 2006-2009 yılları arasında Türkiye’nin 65 ilinden toplanan 1015’i doğal ve 1371’i bahçe gülü olmak üzere toplam 2386 herbaryum örneği oluşturmaktadır. Daha sonraki yıllarda özellikle Doğu Anadolu bölgesinden toplanan ve çalışmaya dahil edilen doğal gül örnekleri de dikkate alındığında arazi çalışmaları sonucunda 70 civarında ilden yaklaşık 2500 örnek toplanmıştır. Herbaryum yöntemlerine göre preslenen ve kurutulan örneklerin daha sonra temel eserlerden (Davis, 1965-1988; Nilsson, 1972; Davis, 1988; Güner vd., 2000; Baytop, 2001; Özçelik, 2010) yararlanılarak teşhis çalışmaları tamamlanmıştır. Arazi çalışmaları sırasında, bitkilerin yöresel adlarının ve geleneksel faydalanma yöntemlerinin belirlenmesi amacıyla, ziyaret edilen yörelerde vatandaşlarla yüz yüze görüşmeler yapılmış ve konu ile ilgili verdikleri bilgiler kaydedilmiştir.

3. Bulgular

Türkiye güllerinin yöresel adlarının belirlendiği bu çalışma kapsamında Türkiye genelinden örnekleri toplanan ve teşhisleri yapılan 35 *Rosa* taksonunun bilimsel adları, yöresel adları ve yetiştikleri yöreler düzenli bir şekilde Tablo 1’de sunulmuştur. Çalışma sonucunda belirlenen 35 taksona ait toplam 184 kayıt verilmiştir. Tabloda, her taksonun kayıt sayısı taksonun bilimsel adını takiben parantez içinde belirtilmiştir. Taksonlardan ikisi Türkiye’ye endemik (E), sekizinin ise melez (*) olduğu belirlenmiştir. Tabloda görülüşü gibi, halk arasında güller için çok çeşitli yöresel adlar kullanılmaktadır. *R. alba* için Beyaz gül, *R. canina* için Kuşburnu ve Şilan; *R. damascena* var. *trigintipetala* için Gül, Yağ gülü, Isparta gülü; *R. dumalis* ve *R. dumalis* subsp. *boissieri* var. *boissieri* için yaygın olarak Kuşburnu, Şilan; *R. foetida* için Sarı gül; *R. heckeliana* için Kuşburnu; *R. hemisphaerica* için Sarıgül ve Kuşburnu; *R. iberica* için İtburnu ve Delicegül en sık kullanılan isimler arasında gelmektedir. *R. canina* için toplam 9, *R. damascena* var. *trigintipetala* için toplam 6, *R. dumalis* için toplam 5 ve *R. arvensis*, *R. foetida* ve *R. odorata* türlerinin herbiri için 4’er farklı isim kullanılmaktadır. Taksonların yöresel adları arasında “Kuşburnu” en çok (13 takson için) kullanılan isimdir. “Şilan” ise (10 takson için) en çok kullanılan ikinci addır. “Gül” en çok kullanılan (6 takson için) üçüncü

isim olurken, 44 isimde ise Gül’ün başka bir kelime ile birleşerek kullanıldığı belirlenmiştir. Güller için kullanılan yöresel adlar ve kullanım sayıları incelendiğinde, toplam 37 çeşit ismin 159 defa kullanıldığı görülmektedir. En çok kullanılan beş ismin sırasıyla; Kuşburnu (49), Şilan (19), Gül (12), Sarıgül (12) ve It burnu (11) olduğu belirlenmiştir. Diğer isimlerin kullanım sayıları ise 10’dan küçüktür. Tablo 1’de verilen Gül taksonlarının yetiştikleri iller incelendiğinde; *R. canina* türünün 11 ilden, *R. damascena* var. *trigintipetala* taksonunun 10 ilden, *R. foetida* türünün sekiz ilden, *R. dumalis* türünün altı ilden ve *R. arvensis*, *R. dumalis* subsp. *boissieri* var. *boissieri*, *R. hemisphaerica*, *R. hirtissima* ve *R. odorata* taksonlarının ise dörder ilden kaydedildiği görülmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın hazırlanmasında, esas olarak “Türkiye *Rosa L.* (Gül) Taksonlarının Genetik Çeşitliliği Tespiti, Ekonomiye Kazandırılması Olanaklarının Araştırılması ve Süleyman Demirel Üniversitesi Bünyesinde Rosaryum (Gülistan) Tesisi” (Özçelik vd., 2009) adlı araştırma projesi sonuçlarından yararlanılmıştır. TÜBİTAK tarafından desteklenen bu proje kapsamında, Türkiye’deki gül çeşitleri tespit edilmiş, bu cins için ayırt edici karakterler ortaya konulmuş ve türlerin ekonomik amaçlı sınıflandırmaları yapılmıştır. Ayrıca, taksonların yetiştirme ortamları, hibritleşme ve genetik farklılaşma merkezleri belirlenmiştir. Çalışma sonunda, Süleyman Demirel Üniversitesi bünyesinde bir Rosaryum oluşturulmuştur.

Çalışma sonuçlarına göre, en fazla kaydı alınan ikinci takson olan *R. canina* türünün, Türkiye’nin hemen her bölgesinde oldukça geniş bir yayılış alanına sahip olduğu belirlenmiştir. Güller bölgesinde yetiştirilen *R. damascena* türünün bölge ekonomisinde oldukça önemli bir yere sahip olduğu görülmüş ve türün İç Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu’da da yayılış gösterdiği belirlenmiştir. Bu bölgelerde takson ekonomik açıdan değerlendirilememekte, ancak evlerin bahçelerinde yetiştirilen türün çiçeklerinden çay ve reçel yapılmakta, ayrıca tür süs bitkisi olarak kullanılmaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da yayılış gösteren *R. dumalis* türünün çiçek renkleri göz alıcı (canlı pembe) ve oldukça güzel kokuludur. Kanımızca, bu türün kültüre alınarak ekonomiye kazandırılması önem arz etmektedir. *R. foetida* türü ise büyük, gösterişli ve canlı sarı renklerdeki çiçeklerinden dolayı çoğunlukla “Sarı gül” olarak adlandırılmaktadır. Çiçekleri kokusuz olmasına karşın oldukça gösterişlidir ve bitki kuvvetli ve uzun bir gövde yapısına sahiptir. Tüm bu faktörler, türün ekonomik önemini arttırmaktadır. *R. hemisphaerica*, sarı renkli çiçeklere sahip diğer doğal gülmüzdür ve bu türün Türkiye’deki yayılışı sınırlıdır. Tür, Erzincan ve çevresinde geniş bir yayılış alanına sahiptir. Oldukça sık dikenli olan gövdesi ve dalları türün

ekonomik değerini düşürmesine karşın, bitkinin kısa boylu olması ve parlak sarı renklerdeki çiçekleri türün kesme çiçek sektöründe değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Arazi çalışmaları sırasında dikkatimizi çeken önemli bir diğer husus ise, doğal güllerin yol kenarlarında yaygın olarak yetiştiğidir. Bu sebeple, yol yapım inşaatları ve artan şehirleşme güllerin yaşam alanları ciddi biçimde tehdit etmektedir. Ayrıca, yol kenarlarında veya yola yakın yamaçlarda yayılış gösteren doğal güllerin yapraklarında sararma ve solgunluk ile meyvelerinde gal oluşumu gibi çeşitli hastalıklar gözlenmiştir.

Çalışma sonuçları Türkiye güllerinin yetiştiği iller ve takson sayıları bakımından değerlendirildiğinde, en çok gül taksonunun sırası ile Isparta (16), Erzincan (13), Antalya (9), Artvin (9), Konya (7), Gümüşhane (6) ve Van (6) illerinde yetiştiği görülmektedir. Diğer illerde belirlenen takson sayıları ise beşin altındadır.

Başta Isparta olmak üzere sırasıyla Antalya ve Konya illeri gülcülüğün merkezi konumundadır. Türkiye’de yetişen güllerin tür çeşitliliği, sayısı ve bu türlerin yayılış alanlarının genişliği göz önüne alındığında, güllerin sadece Isparta ve çevresinde ekonomik açıdan aktif biçimde değerlendiriliyor olması kanımızca önemli bir eksiklik. Isparta ili haricinde, Gümüşhane’de kuşburnu meyvelerinden meyve suyu ve marmelat üretimi yapan birkaç tesis bulunmaktadır. Anadolu’nun hemen her köşe başında, yol ve dere kenarlarında karşımıza çıkan güllerden, halkın geleneksel olarak kullanımı dışında yeteri kadar faydalanılmadığı görülmektedir. Bu çalışmanın, Türkiye’de güller üzerine yapılacak yeni çalışmalara temel teşkil etmesi ve tarihsel mirasımız olan güllerimizin tanıtımı, ekonomiye kazandırılması, çeşitliliklerinin korunması ve güllerimizin önemini anlaşılması amaçlanmaktadır.

Tablo 1. Türkiye Gül (*Rosa*) taksonlarının yöresel adları ve yetiştiği yörelere

Takson adı ve (kayıt sayısı)	Yöresel adı	Yetiştigi yöre
<i>R. alba</i> L. (4)	İt gülü, Yozgül	Isparta, Keçiborlu ilçesi, Kılıç kasabası
	Beyaz gül	Burdur, Başmakçı köyü
	"	Burdur, Başmakçı köyü
	"	Isparta, Keçiborlu ilçesi
* <i>R. x alba</i> (1)	Gül	Isparta, Keçiborlu ilçesi, Kılıç kasabası
<i>R. arvensis</i> Huds. (6)	Çıtırık gül	Adana, Pozanti, Yarbasi (Fidanlık) mevki
	-	Balıkesir, Kazdağları
	Sarmaşık gül	Balıkesir, Gökçeyazı kasabası
	Yabani gül	Antalya, Serik ilçesi, Büyük Belkis köyü
	Gül	Antalya, Manavgat ilçesi, Bereket köyü
	"	Isparta, Direkli köyü
* <i>R. arvensis x R. phoenicia</i> (1)	Ak böğürtlen	Antalya, Serik ilçesi, Sarıoba köyü
<i>R. banksiae</i> Aiton (1)	Asma gül	Kahramanmaraş, şehir merkezi
<i>R. banksiae</i> Aiton var. <i>lutea</i> Lindl. (1)	Fındık gül	Isparta, Isıkkent mahallesi
<i>R. beggeriana</i> Schrenk, Enum. (1)	Kuşburnu	Erzincan, Çayırılı ilçesi
<i>R. borboniana</i> Desp. (2)	Yediveren	Antalya, Akseki ilçesi
	Gül	Isparta şehir merkezi
<i>R. canina</i> L. (21)	Köpek gülü	Isparta, Sütçüler ilçesi, Sanlı yaylası
	-	Balıkesir, Kazdağları
	-	İzmir, Mordogan kasabası
	Kedigülü	Manisa, Akhisar ilçesi, Ballıca kasabası
	Kuşburnu, Tansu gülü	Afyon, Sandıklı ilçesi, Kurtuluş mahallesi
	Kuşburnu, İtburnu	Antalya, Akseki ilçesi
	Akgül	Konya, Bozkır ilçesi, Aliçerçi köyü
	-	Eskisehir, Sivrihisar ilçesi
	Gül	Konya, Kulu ilçesi
	-	Konya, Cihanbeyli, Karsiyaka mahallesi
	Öküzgötü	Konya, Akşehir ilçesi
	-	Ankara, Gölbaşı ilçesi

	İtgülü	Antalya, Korkuteli ilçesi, Yazır köyü
	-	İzmir, Kemalpaşa ilçesi, Bağyurdu çıkışı
	Kuşburnu	Erzincan, Bahçeli köyü
	"	Erzincan, Refahiye ilçesi
	"	Erzincan, İliç ilçesi
	"	Erzincan, Kemah ilçesi, Pekmezli köyü
	Kuşburnu, Şilan	Erzincan, Çayırılı ilçesi, Başköy
	Şilan	Siirt, Eruh ilçesi
	"	Siirt, Eruh ilçesi
* <i>R. canina</i> x <i>R. dumalis</i> subsp. <i>boissieri</i> (2)	Çakalgülü	Samsun, Terme ilçesi, Bazlamaç kasabası
	Şilan	Adıyaman, Kahta ilçesi, Nemrut dağı
<i>R. centifolia</i> L. (4)	Pembe gül	Burdur, Başmakçı köyü
	"	Isparta, Sütçüler ilçesi
	Yediveren	Antalya, Akseki ilçesi
	Yerli pembe	Burdur, Başmakçı köyü
* <i>R. x centifolia</i> (1)	Katmergül	Isparta, Sütçüler ilçesi
<i>R. damascena</i> Miller var. <i>Trigintipetala</i> (17)	Isparta gülü	Antalya, Manavgat ilçesi, Çaltepe köyü
	"	Türkiye geneli
	"	Konya, Cihanbeyli ilçesi, Karşıyaka mahallesi
	Yağ gülü	Isparta, Keçiborlu ilçesi, Kılıç kasabası
	"	Isparta, Keçiborlu ilçesi, Senir kasabası
	"	Afyonkarahisar-Isparta, Isparta tarafı
	"	Erzincan, Ahmediye köyü
	"	Aydın, Umurlu ilçesi
	Gül, yağ gülü	Burdur, Kavacık köyü
	Peygamber gülü	Konya, Seydişehir ilçesi, Konya tarafı
	Gül	Isparta, Keçiborlu ilçesi, Senir kasabası
	"	Isparta, Aksu ilçesi, Yakaavsar kasabası
	"	Çorum, Çorum-Samsun karayolu, Çorum çıkışı
	"	Burdur, Kavacık köyü
	Reçellik gül	Gümüşhane, şehir merkezi
	"	Konya, Karatay beldesi, Karakulak mahallesi
	Ölü gülü	Antalya, Kepez beldesi, Bahtlı köyü
* <i>R. x damascena</i> (1)	Isparta gülü	Isparta, Sütçüler ilçesi
<i>R. dumalis</i> Bechst (25)	Gülburnu	Gaziantep, Besni ilçesi
	Kuşburnu, Şilan	Van: Edremit ilçesi
	"	Van, Gevas ilçesi, Selimiye mahallesi
	Kuşburnu	Van, Edremit ilçesi, Çiçekli beldesi
	"	Van, Van-Gevas arası
	"	Van, Gevas ilçesi
	"	Van, Gevas-Tatvan arası
	"	Van, Merkez, İskele mahallesi
	"	Van: Erciş ilçesi, Karagündüz köyü
	"	Van, Van-Erciş arası, Erciş yakınları
	"	Van: Erciş ilçesi, Altındere harası
	"	Van, İskele mahallesi
	"	Gümüşhane, Gözeler köyü, Çamlıca mahallesi
	"	Gümüşhane, Torul ilçesi, Arpalı köyü
	Şilan	Van, Merkez, İskele mahallesi
	"	Van: Merkez, Samranaltı mahallesi
	"	Van, Merkez, Sihke mahallesi
	"	Kars: Digor ilçesi, Ocaklı köyü
	Gula Muhammeddi	Van: Erciş ilçesi, Karagündüz-Altındere köyleri arası
	Gül	Amasya, Bogazköy-Yolpınar köyleri arası, eski yol üzeri
	-	Amasya, Vermiş köyü
	-	Çorum, Merzifon (Amasya)-Çorum arası, Çorum tarafı
<i>R. dumalis</i> Bechst. subsp. <i>boissieri</i> (Crépin) Ö. Nilsson var. <i>boissieri</i> (15)	Şilan	Van, Van havaalanı civarı
	"	Van, Merkez, Sihke mahallesi
	"	Hakkari, Zap vadisi, Üzümcü köyü
	Şilan, Kuşburnu	Van: Erciş ilçesi, Altındere harası
	Kuşburnu	Erzincan, Ergen Dağı, Yaylabası beldesi, Ardıçlı Göl eski yolu
	"	Erzincan, Ergen Dağı, Ardıçlı göl civarı
	"	Erzincan, Çayırılı ilçesi, Başköy
	"	Erzincan, Spikor dağı, Spikor geçidi

	"	Erzincan, Erzincan-Tercan arası, Pülümür kavşağı
	"	Erzincan, Keşiş dağı, Merdo'nun kayası civarı
	"	Erzincan, Çatalarmut beldesi
	"	Gümüşhane, Kelkit ilçesi,, Alıçlı köyü
<i>*R. dumalis</i> Bechst. subsp. <i>boissieri</i> (Crépin) Ö. Nilsson var. <i>antalyensis</i> (Manden.) Ö. Nilsson (3)	Kuşburnu	Van, İskele mahallesi
	"	Van, Van-Erciş arası, Erciş tarafı
	Koka şilane	Mus, Varto ilçesi, Demirci köyü, Hamzabey mezarası
<i>R. elymaitica</i> Boiss. & Hausskn. (2)	Kuşburnu	Artvin, Yusufeli ilçesi, Sarıgöl Köyü
	"	Erzincan: Keşiş Dağı, Aladağ Tepesi, Damlacık mevkii üstleri
<i>R. foetida</i> J. Herrm. (12)	Kuşburnu	Van: Gevaş ilçesi
	"	Van, Erciş ilçesi, Altındere harası
	"	Van: Erciş ilçesi, Yukarı Işıklı köyü
	Şilan	Van: Erciş ilçesi, Yukarı Işıklı köyü
	"	Erzurum, Erzurum-Çat ilçesi arası, Çat tarafı
	Sarı gül	Antalya, Korkuteli ilçesi, Küçük köy
	"	Isparta, Keçiborlu ilçesi, Kılıç kasabası
	"	Konya, Alpaslan mahallesi
	"	Siirt, Erüh ilçesi, Üzümlük köyü
	"	Erzincan, Çayırılı ilçesi, Şenlikbaba köyü
	"	Erzincan, Üzümlü ilçesi, Dereboğazi mevkii
	Gula zer	Hakkari, Cizre ilçesi, Kurumcu köyü
<i>*R. foetida x R. hemisphaerica</i> (1)	Sarı gül	Konya, Cihanbeyli ilçesi, Karşıyaka mahallesi
<i>R. gallica</i> L. (4)	İtburnu, Delicegül	Isparta, Aksu ilçesi, Yaka köyü
	"	Isparta, Aksu ilçesi, Yaka köyü
	Gül	Isparta, SDÜ kampüsü
<i>R. heckeliana</i> Tratt. (5)	Kuşburnu	Gaziantep, şehir merkezi
	"	Sivas, Gürün-Sivas arası, Gürün çıkışı
	"	Erzincan, Ergan Dağı, Binkoç köyü, Caferli yaylası,
	"	Erzincan, Yaylabaşı beldesi, Ardıçlı göl üstleri
	"	Erzincan, Çayırılı, Keşiş dağı, Yedigöller
<i>R. hemisphaerica</i> J. Herrm. (9)	Kuşburnu	Van: Edremit ilçesi
	"	Van: Gevaş ilçesi, Merkez
	"	Van: Erciş ilçesi, Altındere harası
	Sarıgül	Gümüşhane, merkez
	"	Erzincan, İliç-Kemah arası, Kemah yakınları
	"	Erzincan, Kemah-Erzincan arası, Kemah tarafı
	"	Erzincan, Kemah-Erzincan arası, Pelitsırtı geçidi
	Şilan	Hakkari, Zap Vadisi, Depin mevkii
<i>R. hirtissima</i> Lonacz (12)	İtburnu, Delicegül	Isparta, Aksu ilçesi, Yaka köyü
	"	Isparta, Sütçüler ilçesi, Tota yaylası
	-	Isparta, Sütçüler ilçesi Tota dağı
	-	Isparta, Davraz dağı
	-	Isparta, Yenisarbademli ilçesi, Dedegül dağı
	-	Kayseri, Pınarbası ilçesi, Kavak köyü
	-	Gümüşhane, Torul ilçesi, Arpalı köyü
	-	Erzincan, Keşiş dağı, Merdo'nun kayası civarı
	-	Erzincan, Erzincan-Erzurum karayolu, Pülümür (Tunceli) yol ayrımı civarı
<i>R. iberica</i> Stev., Bieb. (4)	İtburnu, Delicegül	Isparta, Aksu ilçesi, Yaka köyü
	"	Isparta, Aksu ilçesi, Yaka köyü
	"	Isparta, Sütçüler ilçesi, Tota yaylası
<i>R. montana</i> Chaix, subsp. <i>woronowii</i> (Lonacz.) Ö. Nilsson (3)	Delice gül	İzmir, Kemalpaşa ilçesi, Spil dağı
	Kuşburnu	Erzincan, Erzincan-Gümüşhane arası, Ahmediye Geçidi
	"	Erzincan, Üzümlü ilçesi üstleri, Keşiş dağı etekleri
<i>*R. montana x R. dumalis</i> (1)	Kuşburnu	Erzincan: Keşiş dağı, Merdo'nun kayası civarı
<i>R. multiflora</i> Thunb. (3)	İt gülü, Yozgül	Isparta, Keçiborlu ilçesi, merkez
	-	Eskisehir-Bursa karayolu, Eskisehir çıkışı
	Kırmızı gül	Bursa, İnegöl ilçesi, Turgutalp köyü
<i>R. odorata</i> (Andrews) Sweet (4)	Fındık gül	Konya, Karatay beldesi, Karakulak mahallesi
	Siyah gül, Arap kızı	Şanlı Urfa, Halfeti ilçesi
	Yediveren	Antalya, Akseki ilçesi
	-	Denizli, Denizli-Aydın arası, Sarayköy civarı
<i>R. pinpinelifolia</i> L. (1)	Şilan	Siirt, Erüh ilçesi, Üzümlük köyü
<i>*R. pimpinellifolia x R. foetida</i> (1)	Sarıgül	Konya, Karapınar beldesi, merkez

<i>R. pisiformis</i> (Christ.) D. Sosn (5)	Kusburnu	Van, Gürpınar ilçesi, Güzelsu beldesi
	"	Ağrı, Eleskirt ilçesi, Uzunyazı köyü
	Gülşilan	Erzurum, Hınıs ilçesi, Demirci köyü
	Şilan	Muş, Malazgirt ilçesi, Beşdam- Sırt düzü köyleri arası
<i>R. pulverulenta</i> M. Bieb. (7)	-	Isparta, Yenişarbademli ilçesi, Dedegül dağı
	-	Isparta, Yenişarbademli ilçesi, Dedegüldağı
	-	Erzincan, Ergen Dağı, Yaylabası beldesi, Ardıçlıgöl'ün üstleri
	-	Erzincan, Ergen Dağı, Oğulcuk köyü, Seyit Mahzut Gözesi civarı
	-	Erzincan, Ergen Dağı, Yaylabası beldesi, Ardıçlıgöl'ün üstleri
	-	Erzincan, Erzincan-Gümüşhane arası, Ahmediye Geçidi
	Şilan	Hakkari, Zap Vadisi, Doganlı köyü
<i>Rosa rugosa</i> Thunb. (1)	Kusburnu	Gümüşhane, Tekke beldesi
<i>R. sicula</i> Tratt. (1)	Sarmasık gül	Antalya, Serik ilçesi, Gebiz beldesi, Akçapınar köyü
<i>R. spinosissima</i> L. (2)	-	Erzincan, Ergen Dağı, Binkoç köyü üstü, Caferli Yaylası
	-	Erzincan, Erzincan-Refahiye arası, Sakaltutan geçidi yakınları

E: Endemik, *: Melez

Teşekkür

Bu çalışmayı "Türkiye *Rosa L.* (Gül) Taksonlarının Genetik Çeşitliliği, Tespiti, Ekonomiye Kazandırılması Olanaklarının Araştırılması ve Süleyman Demirel Üniversitesi Bünyesinde Rosarium (Gülistan) Tesisi" adlı (1050627) proje ile destekleyen TÜBİTAK'a, proje çalışmalarına katkılardan dolayı Doç. Dr. Fevzi ÖZGÖKÇE ve Doç. Dr. Murat ÜNAL başta olmak üzere tüm proje ekibine ve arazi çalışmaları sırasında yardımlarını esirgemeyen vatandaşlarımıza teşekkür ederiz.

Kaynaklar

Aghamirov U.M., Farzaliev V.S., 2005. Evaluation of five Introduced Rose Species in Azerbaijan. Acta Horticulturae. 690, 49-55.

Alp, Ş. 2007. Van Kenti ve Çevresindeki Geleneksel Konut Bahçelerinde Kullanılan Bitki Materyallerinin Belirlenmesi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi, 17(1), 1-6.

Anşin, A., Merev, N., Gerçek, Z. 1987. Doğu Karadeniz Bölgesinde Yetişen Doğal *Rosa L.* Taksonlarının Sistematik Anotomik ve Palinolojik Yönden Araştırılması, Doğa Türk Tarım ve Ormanlık Dergisi, 11(1), 17-29.

Başer, K.H.C., Kürkcüoğlu, M., Konur, O.Z. 1990. Production and Properties of Turkish Rose Oil, TAB Bulletin. 4, 13-15.

Baytop, T. 1999. Türkiye'de Bitkilerle Tedavi. Nobel Tıp Kitapevi, Ankara.

Baytop, T., 2001. Türkiye'de Eski Bahçe Gülleri. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Yayın No, 2593, Sistem Ofset Basın Yayın Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi, Ankara, 149 s.

Çelik, F., Kazankaya, A., Doğan, A., Oğuz, İ.H., Ekinci, A. 2006. Kuşburnu (*Rosa spp*) Tiplerinde C Vitamini İçeriğine Farklı Rakımların Etkileri, II. Ulusal Üzüm Meyveler Sempozyumu, 14-16 Eylül, Tokat, 313-316.

Davis, P. H. (ed.) 1965-1985. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 1-9, Edinburgh University Press, Edinburgh.

Davis, P. H., Mill, R. R., Tan K. 1988. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol. 10, Edinburgh University Press, Edinburgh.

Güner, A. 2012. A Check List of the Flora of Turkey (Vascular Plants). Flora Dizisi 1, Nezahat Gökyiğit Botanical Garden Publications, İstanbul.

Güner, A., Özhatay, N., Ekim, T., Başer, K. H. C. 2000. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol. 11, Edinburgh University Press, Edinburgh.

Kazaz, S., Baydar, H., Erbaş, S. 2009. Variations in Chemical Compositions of *R. damascena* Mill. and *R. canina* L. Fruits. Czech Journal of Food Science, 27(3), 178-184.

Kazaz, S., Karagüzel, Ö., Baktır, İ. 2013. Güllerde Yeni Trend: Baston Güller. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 17(2), Özel sayı, 1-3.

Korkmaz, M., Özçelik, H., Kandemir, A., İlhan, V. 2013. Erzincan ve Çevresinde Yayılış Gösteren Doğal Gül (*Rosa L.*) Taksonları. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 17(1), 49-59.

Korkmaz, M., Karakurt, E. 2014. Kelkit (Gümüşhane) Aktarlarında Satılan Tıbbi Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 18(3), 60-80.

Nilsson, Ö., 1972. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 4, Edinburgh Univ. Press, p.106-128.

Özçelik, H. 2010. Türkiye Bahçe Güllerine (*Rosa L.*) Sistematik Katkıları ve Yeni Kayıtlar. OT Sistematik Botanik Dergisi, 17(1): 9-42.

Özçelik, H., Gül, A., Orhan, H., Özgökçe, F., Ünal, M., Özkan, G., Fakir, H., Sakçalı, S., Korkmaz, M. 2009. Türkiye *Rosa L.* (Gül) Taksonlarının Genetik Çeşitliliği Tespiti, Ekonomiye Kazandırılması Olanaklarının Araştırılması ve Süleyman Demirel Üniversitesi Bünyesinde Rosarium (Gülistan) Tesisi, TÜBİTAK, TOVAG 1050627 No.lu Proje.

Özçelik, H., Özavcı, A.G.M., Muca, B. 2011a. Isparta Yağ Güllü (*Rosa x damascena* Mill.) Yağı ve Çiçeklerinin Strese Bağlı Nöroloji ve Psikoloji Hastalarına Etkileri, Biyoloji Bilimleri Araştırma Dergisi, 4(2): 99-105.

Özçelik, H., Korkmaz, M., Özgökçe, F., Ünal, M., Yıldırım, B. 2011b. Isparta Gülcülüğünde Yeni Alternatifler. Biyoloji Bilimleri Araştırma Dergisi, 4(2), 123-130.

Özçelik, H., Özgökçe, F., Ünal, M., Korkmaz, M. 2012. The Diversity Centers and Ecological Characteristics of *Rosa L.* (Rosaceae) Taxa in Türkiye. International Research Journal of Plant Science, 3(10): 230-237.

Özçelik, H., Özgökçe, F., Ünal, M., Korkmaz, M., Sakçalı, S. 2013. Türkiye Güllerinin (*Rosa L. Spp.*) Ekolojik ve Coğrafi Karakteristikleri. SDU Journal of Science (E-Journal), 8 (1): 9-21.

Özçelik, H., Orhan, H. 2014. Türkiye'nin Gülleri. SDU Journal of Science (E-Journal), 9 (1): 43-55.